

Навіщо Москві було імітувати вибори в самопроголошених республіках. 11 листопада в ОРДіЛО відбулися «вибори глав ДНР та ЛНР». Утім, виборами цей процес назвати неможливо. Навіть у самих структурах «ДНР» та «ЛНР» навряд чи є люди, які всерйоз вірять, що 11 листопада жителі Донбасу когось обирали.

Правильно було б назвати те, що сталося, ритуальним затвердженням раніше призначених ватажків.

Денис Пушилін став новим «гауляйтером» Донецька ще у вересні, через кілька днів після вбивства Олександра Захарченка та розгрому наближеного до нього угруповання на чолі з Олександром Тимофєєвим (Ташкентом). Призначення це, як усім зрозуміло, відбулося не в Донецьку, а в Москві. У самого Пушиліна не було шансів перемогти у внутрішній боротьбі за владу в Донецьку, яка розгорнулася вже наступного дня після загибелі Захарченка. На відміну від того ж таки Ташкента та інших конкурентів, він не мав власних силових підрозділів, а без озброєних людей претендувати на владу в ОРДіЛО — справа відверто програтна. Але в Пушиліна знайшовся вагомий аргумент: саме на нього вирішили зробити ставку в Москві. І в підсумку дрібний шахрай, якого із самого початку подій весни 2014 року мало хто в Донецьку сприймав серйозно, раптом став наступником Захарченка. Усіх же, хто міг оскаржити його претензії на владу, усунули функціонери з Росії.

Результат «виборів» у «ДНР» був відомий ще у вересні. Близький до Владіслава Суркова російський політолог Алексей Чеснаков у інтерв'ю від 10 вересня казав: «Перемогу Пушиліна можна передбачити з імовірністю в 99%». Хоча на той момент про своє бажання претендувати на місце «глави ДНР» заявляли також Губарев і

Ходаковський, авторитет яких серед бойовиків і їх прихильників був явно вищим. Але в Росії тоді вже знали, що до «виборів» їх не буде допущено й ніщо не завадить «перемогти» ставленику кураторів.

У Луганську ситуація була ще передбаченішою. Усю потенційну опозицію на території, підконтрольній «ЛНР», давно та жорстоко зачистили, тому охочих кинути виклик нинішньому ватажкові Леоніду Пасічнику просто не залишилося. Сам він, як відомо, очолив «ЛНР» ще рік тому в результаті перевороту. Попереднього «легітимного голову» Ігоря Плотницького скинули та змусили виїхати до Росії, після чого його місце зайняла «хунта» на чолі з Пасічником. Цілий рік останній вважався лідером «ЛНР» без усяких «виборів», поки Кремль не вирішив легітимізувати своїх ставлеників у Донецьку та Луганську, щоб надати їм хоч якусь видимість народних лідерів, а не бандитів чи самозванців. Саме для цієї мети й вирішили провести бутафорські «перегони».

Щоб вони мали хоч якусь подобу реального процесу волевиявлення, крім Пушиліна та Пасічника, кандидатами зареєстрували кілька нікому не відомих статистів, які свідомо погодилися відбувати номер і не вести ніякої боротьби. Для годиться їм навіть приписали якісь голоси, хоча навряд чи хоч хтось, окрім їхніх родичів та друзів, міг згадати прізвища цих людей і виразно пояснити, хто вони такі. За такої ситуації казати про якусь інтригу не доводилося. Хоча в інших підконтрольних Росії невизнаних утвореннях на кшталт Придністров'я чи Південної Осетії куратори раніше дозволяли представникам різних угруповань влаштовувати чесне голосування й таким чином виявляти переможця. В ОРДІЛО ж росіяни випробовувати долю та довіряти вибір народів не стали. Тому результати Пасічника та Пушиліна були відомі заздалегідь і навіть публікувалися в анонімних Telegram-каналах за кілька днів до «голосування».

Єдиним важливим завданням для організаторів вистави було забезпечити за таких обставин явку людей на дільниці. Охочих брати участь у «виборах» без вибору, судячи з відгуків у соцмережах, було небагато. Навіть ті громадяни, які загалом лояльно ставляться до «ЛДНР», не бачили ніякого сенсу в тому, щоб витратити час, кудись іти та даремно псувати папір. За таких умов організатори «перегонів» могли отримати вкрай небажану для себе картинку: безлюдні дільниці та порожні урни. А це явно не узгоджувалося б із загальним тоном пропаганди.

Щоб заманити людей на «вибори» з уже заздалегідь відомими результатами, довелося йти на різні хитрощі. У Луганську громадянам спочатку обіцяли за участь у них картки для поповнення мобільного номера «Луґаком» на 100 руб. Але в якийсь момент передумали й стали обіцяти по 100 руб. тільки першим 300 тис. виборців. У Донецьку на дільницях теж роздавали картки для поповнення рахунку місцевого мобільного оператора «Фенікс», щоправда, лише на 50 руб. Крім того, за участь у «виборах» люди мали можливість недорого купити овочі.

У Луганську для того, щоб дістати бажану винагороду, потрібно було спочатку разом із бюлетенем отримати календарик, затим показати його представникові руху «Мир Луганщине». Той видавав картку для поповнення рахунку та скеровував до овочевого намету за покупками. Після того як «виборець» таким чином придбавав потрібну кількість продуктів, на календаріку писали слово «отоварено» й щасливий «громадянин молодії республіки» йшов додому.

Крім того, задля створення ілюзії заповнених виборчих дільниць бойовики спеціально відкрили їх значно менше, ніж потрібно. За офіційними даними «ЦВК ДНР», там працювало лише 408 дільниць. Для порівняння: на парламентських виборах 2012 року в

Донецькій області було відкрито 2444 дільниці, себто в шість разів більше. З огляду на те що під контролем «ДНР» нині перебуває близько половини населення Донецької області кількість дільниць там мала б перевищувати наявну принаймні втричі. У 2012-му в самих тільки Донецьку та Ясинуватій працювало 482 виборчі дільниці — більше, ніж у всій «ДНР».

Для бідних людей навіть такі незначні подачки, як картка на 100 руб. (\$1,7) та знижка в кілька рублів на картоплю й капусту, виявилися вагомим аргументом. Ці заходи справді допомогли заманити до виборчих дільниць пенсіонерів і малозабезпечених громадян. На radoшах організатори «перегонів» поспішили намалювати фантастично високу явку: у Луганську 77%, а в Донецьку взагалі 80%. Водночас ніхто не пояснив, із якої кількості людей було виведено ці відсотки. За основу явно брали довоєнні дані щодо чисельності населення. Але очевидно, що на підконтрольній бойовикам території сьогодні просто фізично немає стільки людей. Сотні тисяч жителів за останні роки виїхали з ОРДіЛО до Росії або України. За різними підрахунками, із 2014-го ця територія втратила від 30% до 40% населення.

Доводять очевидну брехливість даних про явку й прості обчислення. За інформацією тієї-таки «ЦВК ДНР», у «виборах» взяло участь понад 1,6 млн осіб. Якщо ту кількість поділити на 408 дільниць, то виявиться, що за день кожна з них мала б обслужити майже 4 тис. людей. Це приблизно одна особа за 11 с протягом 12 год, поки працювала дільниця з моменту відкриття й до останньої хвилини роботи. Очевидно, що такого конвеєра не було на жодній із них.

Хай там як, усе, що відбувається на окупованій території України, не має ніякої законності та легітимності, а ім'я окремо взятої російської маріонетки принципово для країни нічого не змінює. «Обрали» б у Донецьку не Пушиліна, а когось іншого, позиція української влади після бутафорських «виборів» явно не зміниться. Крім того, Росія ризикує отримати нові санкції за порушення мінських домовленостей, адже ніяких «виборів глав ЛНР та ДНР» ними не передбачено.

Який же взагалі сенс був у тому, щоб організувати «перегони» в ОРДіЛО, якщо в підсумку їх однаково не визнала жодна країна світу? Очевидно, це було зроблено передусім із розрахунком на майбутнє. Як відомо, Москва не облишає спроб увіпхнути ОРДіЛО назад до складу України на своїх умовах — як автономії — і регулярно наполягає на прямих переговорах між Києвом, «ДНР» та «ЛНР». А щоб такі переговори взагалі були можливі, «республіки» мусять делегувати на них хоч скільки-небудь легітимних представників. Тож «вибори» є спробою надати номінальним лідерам бойовиків хоч якоїсь легітимності.

Не можна сказати, що це зовсім уже безглуздо. З українського боку вже сьогодні є політичні сили, які в точності повторюють тези Кремля та заявляють про свою готовність сідати з представниками «ЛНР» та «ДНР» за стіл переговорів. Зокрема, таку заяву в ефірі одного з російських телеканалів нещодавно зробив лідер Опозиційного блоку Юрій Бойко. Він і схожі з ним проросійські політики незабаром братимуть участь у виборах президента України й розраховують здобути на них значну підтримку. Якщо їхні результати справді будуть високими, вони цілком можуть реалізувати свій задум і сприяти поверненню ОРДіЛО в Україну на умовах РФ. Для здійснення цього плану їм будуть потрібні «легітимні представники народу Донбасу», яких Росія підготувала для них 11 листопада.